

Husdyrbruget 1894.

Af Statskonsulent Axel Appel.

Husdyrbrugets Vilkaar i 1894 har i flere Henseender været betydelig bedre end i 1893. Ernæringsforholdene i Sommeren 1894 vare gennemgaaende særdeles gode; Høsten af Straafoder og Roer rigelig, hvad jo vil sige det samme som billigere Raastoffer, der spille en saa stor Rolle overfor Husdyrbrugets Rentabilitet, og medens Foderstofpriserne vare nedadgaaende, vare Priserne paa Fedekreaturer opadgaaende. Det var Lyssiderne. Skyggesiderne vare: lavere Priser paa de to Hovedartikler: Smør og Flæsk.

Det var ikke under særlig lyse Udsigter, at man i Efteraaret 1893 begyndte Vinterfodringen. Foderbeholdningerne vare gennemgaaende meget smaa, særlig af Straafoder, delvis af Roer, som man jo overhovedet i Almindelighed har for faa af. Man var fra Begyndelsen klar over, at skulde man fodre igjennem, maatte der anvendes en gennemført Økonomi overfor Fyldefoderet. — Dette var et Gode i og for sig, som i Forbindelse med mild Vinter, tidlig Udbinding og ikke store Besætninger gjorde, at man i de allerfleste Brug kom igjennem uden at man egentlig kunde tale om Fodermangel. Enkelte maatte købe Halm, men de fleste Steder slog Foderet meget bedre til end ventet, om end selvfølgelig de gamle Beholdninger fra 1892 gik med. — Ret karakteristisk for Forholdene er følgende Udtalelse fra en Mand i Aarhuseggen, at »uagtet

det knappestede Foderaar i de sidste 25 Aar slog Foderet godt til, begrundet i en fornuftig Sparsommelighed hele Vinteren igjennem«. Det er dog rimeligt at slutte, at man har maattet spare mere paa Fyldefoderet end egentlig gavnligt var for Kvægets Velbefindende og Ydeevne. Manglen paa Halmstrøelse, mere eller mindre, var ogsaa en Ulempe.

Af Kraftfoder blev der forbrugt meget. Russisk Byg blev anvendt i stor Udstrækning. Skjøndt Meningerne ikke afvige lidt, naar Talen er om Fordelagtigheden ved Anvendelsen af dette Foderemne, saa kan man vistnok sige, at man overvejende har funden sin Regning ved dets Anvendelse, særlig som Foder til Svin. Det har i hvert Tilfælde havt mange Brugere. — Klid og Oliekager har ogsaa fundet rigelig Anvendelse. Af Oliekager er der navnlig brugt mange Solsikke- og Bomuldsfrøkager, og en hel Del Kokuskager. Brugen af Rapskager, som og af Palmekager, er derimod aftaget stærkt i de senere Aar. For Rapskagernes Vedkommende skyldes dette dels Prisen, der i Forhold til andre Kager har været høj, dels deres »Upaalidelighed« med Hensyn til Kvaliteten; de forfalskes i ikke ringe Udstrækning. — At gode Rapskager ere et godt Foder for Malkekvæg, særlig naar Hensyn tages til Smørrets Kvalitet, vil vist ingen bestride, men »daarlige« Rapskager turde være det modsatte. Da de gode Rapskager meget vanskelig kunne faaes, gaar man mere og mere over til at udelukke Rapskagerne af Foderblandinger til Malkekvæg. — Iøvrigt maa man jo tilstræbe at faa Hensynet til »økonomisk Fodring« og Hensynet til et »fint Produkt« til at falde bedst mulig sammen. Da faaes det bedste Resultat. Der er jo noget der hedder, »at man kan ogsaa købe Guld for dyrt«.

Mælkeudbyttet i Vinteren 1893—94 var man grumme mange Steder, særlig i Jylland, ikke tilfreds med. — Paa Falster, hvor man havde havt god Høhøst, var det upaaklageligt, og ligesaa tildels paa Sjælland. — Grunden til det mindre Udbytte turde søges blandt andet i temmelig

daarligt Huld ved Indbindingen, lidt Hø og tildels Roer og for lidt Halmfoder. Der er næppe allevegne givet Ækvivalent for disse Brøst gennem en øget Kraftfodring, hvilket Smørpriserne jo ikke særlig opfordrede til. Men, som sagt, Vinteren gik bedre end ventet.

Foraaret kom tidlig. Allerede i Midten af April kunde man se flere Besætninger ude, vel nok mere af Trang, end fordi Vejr og Græs indbød dertil. Først i Maj var Udbindingen almindelig, og denne fandt i sin Helhed Sted rigelig 14 Dage tidligere end de sidste Aar. Herved sparede ikke uvæsenligt. Huldet var ved Udbindingen ikke særlig godt, men Græsset var frodigt, Mælkeudbyttet steg betydelig og var godt. — Sommeren 1894 maa betegnes som en for Landet taget under et meget god Sommer med Græs og i det Hele en god Sommer for Foderafgrøderne, dog maaske for Roernes Vedkommende vel kølig. Paa Samsø havde man dog ikke Overflod af Græs om Foraaret, og paa Falster og Bornholm fik man hen paa Sommeren en tør Periode med sparsomt Græs, hvad der trykkede Sommerudbyttet en hel Del. Ellers lyde Beretningerne gennemgaaende paa godt Sommerudbytte. Fra Fyen klagedes dog over et stort Mælkeforbrug til hvert Pund Smør.

Det gjælder jo ikke blot om at producere megen og god Mælk, men ogsaa om at kunne producere den billig. Vejen hertil gaar gennem en Drift, hvor vi kunne avle store, frodige (billige) Afgrøder af Roer, Grønfoder og Græs. — Efterhaanden som det viser sig klarere og klarere, at Husdyrbruget er Grundpillen for Nutidens Landbrug, maa vi nødvendigvis i vor hele Bedrift rette os derefter. — Det viser sig jo noksom tydelig Aar efter andet, at de, der bedst have forstaaet dette, have ikke i den Grad følt de trykkede Tider, som dem, der i alt væsenligt træde de gamle Stier.

Der avledes meget Hø sidste Sommer, om end der var Forskjel, men desværre blev en ikke ringe Mængde Enghø i Jylland ødelagt af Vand i Juli Maaned. — Kløver-

høet blev for en stor Del avlet paa 2det Aars Græsmark; 1ste Aars Græsmark var tynd. Vejret tillod god Udnyttelse af Græsset i Efteraarstiden, og da der paa Grund af den rigelige Høst ikke var Aarsag til at holde Kvæget sent ude, foregik Indbindingen sidst i September og først i Oktober i Almindelighed, men der var jo iøvrigt en Del, der først bandt ind i Midten af Oktober. Huldet var gennemgaaende godt.

Efterhaanden som flere og flere indse Betydningen af en ensartet Ernæring, vinder den delvise Staldfodring Terrain i de Egne, hvor den overhovedet har skaffet sig nogen videre Indgang. I adskillige Egne i Jylland er dette endnu ikke Tilfældet, hvilket for en stor Del skyldes de lokale Forhold. — Men at det er uøkonomisk at sulte Kvæget periodisk om Sommeren, er dog gaaet op for mange. Dog, Sommerernæringen er, og bliver i lang Tid, vor svage Side i Kvægets Underhold.

Roedyrkningen faar flere og flere Udøvere, men paa den anden Side ses det ogsaa nu og da, at det med Roer dyrkede Areal formindskes paa den enkelte Gaard, ikke fordi det ikke betaler sig, men fordi man ikke kan faa Arbejdet gjort. Paa de smaa Gaarde er der ingen Ting i Vejen for at vi kunne faa mange flere Roer passet, end der nu almindelig dyrkes. Skal det lykkes at faa en stor og billig Produktion, da maa vi frem ad den Vej.

For indeværende Vinters Fodring var der gode Udsigter i Efteraaret efter den gode Høst. Med mildt Vejr i Maanederne før Jul har det været forbunden med Vanskelighed at undgaa en ret stærk Spiring af Roerne i Kulerne.

Som man kunde vente have vi i 1893—94 havt en meget stor Overskudsindførsel af Handelsfoderstoffer.

	Klid. Pd.	Oliekager. Pd.	Tilsammen. Pd.
1889—90 . . .	239,140,990	124,149,370	363,290,360
1890—91 . . .	161,741,991	157,571,044	319,313,035

	Klid.	Oliekager.	Tilsammen.
	Pd.	Pd.	Pd.
1891—92 . . .	172,680,187	121,617,256	294,297,443
1892—93 . . .	176,737,702	136,761,813	313,499,515
1893—94 . . .	222,032,873	154,839,000	376,871,873

Dette er godt 63 Mill. Pd. mere end forrige Aar og mere end nogensinde tidligere. Med et saa enormt Forbrug giver det sig selv, at Priserne spille en meget stor Rolle i Husdyrholdets Regnskab. Priserne paa Foderstoffer ere dalede ikke lidt i Aarets Løb, særlig i Aarets sidste Maaneder. En berettiget Tilbageholdenhed fra Kjøbernes Side har her ikke været uden Betydning. Dette Prisfald — 1 Øre lavere omtrent pr. Pd. i Aarets sidste Maaned end samme Tid Aaret i Forvejen — bøder selvfølgelig en Del paa de lavere Smør- og Flæskepriser. Foruden denne store og stigende Overskudsindførsel af Klid og Oliekager have vi havt en enorm Overskudsindførsel af Korn, nemlig 794.64 Mill. Pd. imod 230.34 og 316.92 Mill. Pd. i de to foregaaende Aar. Det er selvfølgelig det billige russiske Byg, der her gjør sin Indflydelse gjældende. Af Byg er alene indført 405.7 Mill. Pd., medens der kun er udført 74.3 Mill. Pd.; der er altsaa en Overskudsindførsel af 331.4 Mill. Pd.

Selve Mælkeribruget skal jeg her ikke komme videre ind paa, da det bliver behanlet i en særlig Afhandling anden Steds i dette Hefte. Det maa dog formentlig være mig tilladt at nævne, at vor Overskudsudførsel af Smør er gaaet betydelig fremad, nemlig fra 71,778,260 Pd. i 1892—93 til 82,748,378 Pd. i 1893—94, en Fremgang af 11 Mill. Pd., der sandsynligvis betegner lignende Fremgang i Produktionen, da Priserne ikke særlig have opfordret stærkt til forøget Brug af Margarine. — Den Penge-sum, det danske Landbrug har taget hjem for exporteret Smør er derfor, selv med Hensyn til de lave Priser, vistnok større end for forrige Aars Vedkommende. — Vil-

kaarene for Smørproduktionen have dog selvfølgelig været ugunstigere end i de to sidste, just ikke gunstige, Aar.

Svineholdet har atter i det forløbne Aar været en god Forretning, om end ikke saa god som i 1893. Vel have Kornpriserne været lavere, men dette har ikke kunnet opveje Nedgangen i Priserne paa Flæsk. Men alligevel, Svinene have gjort det bedst af samtlige vore Husdyr. Svineholdet udvides, saavel som Kreaturholdet, men det indtager endnu næppe den Plads, det fortjener. Efter Noteringerne i »U. f. L.« fra Slagelse Andelssvineslagteri var Gjennemsnitsprisen for 1. Kl. i 1893—94 (Landbrugsaaet) 32.2 Øre pr. Pd. lev. Vægt (Kalenderaaet 1894 31.0) mod 34.87 ifjor, altsaa henimod 3 Øre lavere. — Ligesom for Smørrets Vedkommende er der saaledes et Prisfald for Flæsket, men en Stigning i Produktionen fra ifjor, der ikke er saa ganske ringe.

Overskudsudførslen var af:

	Levende Svin.	Flæsk og Skinker.
1886—87 . . .	249,132 Stkr.	28.0 Mill. Pd.
1887—88 . . .	60,377 —	59.8 —
1888—89 . . .	21,536 —	65.4 —
1889—90 . . .	64,737 —	58.6 —
1890—91 . . .	196,087 —	56.4 —
1891—92 . . .	199,731 —	71.4 —
1892—93 . . .	53,992 —	76.5 —
1893—94 . . .	82,632 —	85.09 —

Her er altsaa en Opgang i Overskudsudførslen af lev. Svin af 28,640 Stkr. eller 53 pCt., hvilket er meget, og en Opgang af 8.6 Mill. Pd. Flæsk. Nøjagtig er Fremgangen 8,600,447 Pd. De 28,640 Svin regnet til 120 Pd. Flæsk pr. Stk. giver 3,436,800 Pd., som lagt til de 8,600,447 Pd. giver en Meroverskudsudførsel af 12,037,247 Pd.

Den samlede Overskudsudførsel beregnet efter salgbart

Flæsk for de sidste 8 Aar — før og efter Svinepesten — giver da:

	Af levende Svin. (1 Svin = 120 Pd.)	Af slagt. Svin. (Flæsk og Skinker.)	Tilsammen.
	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
1886—87 . . .	29.9	28.0	57.9
1887—88 . . .	7.2	59.8	67.0
1888—89 . . .	2.5	65.4	67.9
1889—90 . . .	7.8	58.6	66.4
1890—91 . . .	23.5	56.4	79.9
1891—92 . . .	24.0	71.4	95.4
1892—93 . . .	6.5	76.5	83.0
1893—94 . . .	9.9	85.1	95.0

For 1893—94 bliver det altsaa omtrent det samme som for 1891—92.

Pattegrise have været dyre og kostet fra 8—17 Kr. Stykket, dyrest i Foraaret, billigere sidst paa Aaret.

Kvægpriserne have været opadgaaende og navnlig i Aarets sidste Halvdel gode. Dette er et af det svundne Aars Lyspunkter. Iøvrigt ere Afsætningsforholdene for levende Kvæg jo forblevne uforandrede. Trods dette, at Danmark i det forløbne Aar har været og er »kemisk ren« for Mund- og Klovesyge, fastholder vor vestlige Nabo dog stadig sit absolute Forbud mod Indførsel af levende Kvæg fra Danmark, og Naboen mod Syd tillader kun Indførsel under store Indskrænkninger. At de virkelig skulde frygte for at faa Mund- og Klovesyge fra os, kan man næsten ikke tro. Snarere ere de opretholdt Forbud et Udslag af Protektionisme, der har faaet et kjærkomment Paaskud at skjule sig under. — Tyskerne have i hvert Fald god Brug for vore Kreaturer. Og det danske Kvæg fylder en stor Plads paa Hamburgs Kvægmarked. Den truende Konkurrence med levende Kvæg og Kjød fra Amerika og Kjød fra Australien synes foreløbig at være afværget, idet der paa Grund af Texasfeber i Amerika er udstedt Indførselsforbud mod levende Kvæg og fersk Kjød

fra Amerika til Tyskland, og det australske Kjød finder ej heller uhindret Afsætning. Vi maa saaledes, trods de store Indskrænkninger vi ere udsatte for, alligevel glæde os over, at det dog ikke er værre, thi det kunde det jo være.

Priserne paa Levekvæg er gaaet ca. 30 pCt. i Vejret fra ifjor. — Gode Kælvekøer have som sædvanlig været en kurant Handelsvare. De koste her i Jylland 40—50 Kr. mere pr. Stk. end ifjor Efteraar, nemlig fra 180—230 Kr. I Odense fra 220—260 Kr. — Fedningen har givet gode Resultater. Det magre Indskud var meget billigt i Efteraaret 1893, og der var lave Korn- og Foderstofpriser. Ogsaa Sommerfedningen har været god, da Priserne stadig vare opadgaaende. Paa en større Gaard i Østjylland, hvor der drives udstrakt Fedning og føres nøjagtigt Regnskab, har man havt et Nettoudbytte af 9.75 Kr. pr. Stk. efter at Korn- og Handelsfoderstoffer er betalt med gangbar Pris og Roerne (Kaalrabi) med 80 Øre Tønden. Fra Taastrupegnen skriver en Korrespondent, der feder mange Kreaturer: »Kvægfedning har været et af de faa Lyspunkter for Landbruget i det forløbne Aar. I Foraaret kunde magert Kvæg kjøbes til lave Priser og henad Sommeren steg Fedekvægspriserne betydelig. Gode Køer kunde i Septbr.—Oktbr. sælges til 25 à 26 Øre pr. Pd. lev. Vægt og Kvier til 28 à 29 Øre, altsaa 5—6 Øre mere pr. Pd. end ifjor. Prisen paa det magre Kvæg gik naturligvis ogsaa op, men Indskuddet kunde dog i Efteraaret kjøbes til Priser, saa at Fedningen kan betale sig, hvis de nuværende Priser paa Fedkvæg ville holde sig. Hertil bidrager selvfølgelig ogsaa, at Prisen paa Oliekager er gaaet betydelig ned. Græsfedede Kreaturer have iaar kunnet give rigelig 100 Kr. pr. Stk. for Græsningen.« Dette fra Folk, der forstaa baade at kjøbe, fede og sælge. Noteringen paa Københavns Kvægtorv har ifølge »U. f. L.« for 1. Kl. Varer været i Gjennemsnit pr. 100 Pd. slagtet Vægt 47.6 Kr. imod 46.43 Kr. ifjor, for simpleste Kvalitet 19.5 imod 20.1 Kr. ifjor, Aaret regnet fra 1. Oktbr. 93

til 30. Septbr. 94. For 1. Klasse faldt højeste maanedlige Gjennemsniitspris paa Septbr. med 52 Kr., laveste paa Marts med 44.

Paa Hamburgs Kvægmarked var 1. Kl. Gjennemsniitspris efter »U. f. L.« 54,5 Kr. pr. 100 Pd. slag. Vægt (ifjor 53,4), daarligste Kvalitet 31.6 (29.72 ifjor). For 1. Kl. svinge Priserne fra 51 til 59. Den maa-nedlige Gjennemsniitspris for 1. Kl. svinge fra 52.00 i Marts til 58.75 i August.

Med de bedre Priser er fulgt en Stigning i Udførslen, saa der er forhaabentlig kommen en Del flere Penge hjem end forrige Aar, og der er flere af disse tjent. Overskudsudførslen af Hornkvæg (Oxer og Køer) har i 1893—94 været 100,396 Stkr., hvilket er 24,739 Stkr. flere end i 1892—93. Vi have kun indført 373 Stkr.

Af Kjød og Pølser er Overskudsudførslen omtrent den samme som ifjor, nemlig 9,471,623 Pd. imod 9,573,797. Kjødexporten har saaledes ikke formaaet at skaffe sig større Plads. Man har fundet sin Regning ved at sende levende Kvæg til Hamburg. Som Aftager af en Del Kjød er Kjødexporten dog medvirkende som Regulator for Priserne paa Kvæg og Faar.

Af Kalve er udført betydelig færre end ifjor, ialt 1683; der er kun indført 1.

For Faarenes Vedkommende er der en Opgang i Overskudsudførslen, der skyldes Afhændelsen af nogle Ladninger til Nordfrankrig, der betaltes med ret gode Priser, indtil 23 Øre pr. Pd. lev. Vægt. — Overskudsudførslen var 5731 Stkr. mod 1521 i 1892—93. Over 2000 af disse gik til Frankrig. Muligt der ad Aare kan blive et nyt Marked for Faar dernede.

Overskudsudførslen af Æg var 6,825,356 Snese, ca. 1 Mill. Snese større end i 1892—93, men dog mindre end Overskudsudførslen i 1891—92.

Kvægavlen. Forinden vi gaa over til nærmere at omtale de specielle Rørelser paa Kvægavlens Omraade i det forløbne Aar, vil et Henblik paa Resultaterne af

Kreaturtællingen i 1893, der nu foreligger Offentligheden, ikke være uden Interesse. Dette viser da, at vort Kvægbrug er i stadig Fremvæxt i de senere Aar Landet over. Medens der i Aarene 1881—88 var en aarlig Tilvæxt i pCt. af $\div 0.10$ for hele Landet, saa har der i Aarene 1888—93 været en aarlig Tilvæxt af 3.04 pCt. — Nedgangen i Antal Hornkvæg 1881—88 skyldtes alene Jylland og havde sin Grund i et betydelig øget Hold af Malkekøer paa Studenes og Ungkvægets Bekostning. — I Perioden 1888—93 er Udviklingen ret forskjellig herfra. — Ganske vist er det absolute Antal Malkekøer ikke steget ubetydeligt, i Jylland fra 511,741 Stkr. til 537,968 og paa Øerne fra 442,509 til 473,130 Stkr., men ikke i Forhold til Ungkvæget; thi medens der i Jylland for hvert 1000 Køer i 1888 fandtes 507 Stkr. Ungkvæg og Kalve og 101 Stkr. Stude over 2 Aar, saa ere de tilsvarende Tal for 1893 henholdsvis 689 Stkr. Ungkvæg og 112*) Stude. Paa Øerne fandtes i 1888 pr. 1000 Køer 399 Stkr. Ungkvæg og 4.9 Stkr. Stude, 1893 492 Stkr. Ungkvæg og 5.5 Stude. Heraf fremgaar aldeles klart, at Ungkvæget er forholdsvis tiltaget betydelig stærkere end Malkekøerne. — Den Bevægelse, der var fremme i 80erne i Jylland og gav sig Udslag i et øget Hold af Malkekøer paa Opdrættets og Studenes Bekostning, har som Helhed naaet sit Toppunkt. Kun i Aalborg Amt vinde Køerne frem endnu paa Studenes Bekostning. — Paa Øerne gaar Udviklingen i den Retning, at Kvægholdet med Hensyn til ligelig Repræsentation af de forskjellige Grupper (Køer og Ungkvæg) mere og mere nærmer sig til det jyske — bliver mindre ensidigt. — I det Hele er det vist givet, at den alsidige dyriske Produktion er den, man i Længden staar sig bedst ved, den er forbunden med mindst Risiko.

Vi have alt omtalt de bedre Kreatur- og Fedekvægspriser i 1894. — Udslaget heraf spores strax i Avlen. Der behøves ikke ret megen Bedring i Kjødpriserne for at man

*) Heri dog medregnet Køer og Kvier til Fedning.

i Egne, hvor der særlig handles meget, ret hurtig kan gjøres en Svingning fra Mælkeribrug, som det i de senere Aar dominerende, med rødt eller jydsk Malkekvæg, til Opdræt og Fedning med Korthornet som Standard. — Her ere de lokale Forhold af meget stor Betydning. Disse vise for mange af Jyllands Egenes Vedkommende hen til Opdrættet som Hovedsag, og handle have Jyderne altid gjerne villet. — Disse Forhold gjør Avlen i Jylland mere kompliceret; det volder Vanskeligheder for Hævdelsen af Renavlens Principper, som man ikke kjender meget til paa Øerne, og det forhaler i Virkeligheden de sande og, om jeg saa maa sige, de varige Fremskridt i Avlen, om end man muligvis i Øjeblikket ser sin Fordel ved det. — For Jyderne gjælder det om at frede og opelske vort stedlige Kvæg, og ville vi ved Siden af benytte os af det fremmede Kvæg, Korthornskvæget, da maa vi passe paa, at dette bliver en Tjener for os og ikke en Herre, der tager Magten fra os. Og her maa man tage sig i Agt i Tide. — Naar man derfor nu og da ser, at man i en god »jydsk« Egn, hvor Opdrættet spiller en stor Rolle, anskaffer sig Korthornstyr, ved Siden af den jydsk Malketyr, for paa de jydsk Kær, der kan undværes som Tillægsdyr, ved Hjælp af Korthornstyren at producere et hurtigere voxende og mere velformet Opdræt, ja da er Tanken i og for sig smuk og god, og man forstaar saa godt, at den kommer frem og søges realiseret, men den er farlig at bringe i Udførelse, thi man véd ikke, hvor man glider hen. Er man først inde paa »Blandingsavlen«, da er man paa Skraaplanet, og den kan man komme ind paa næsten mod ens egen Villie. — I den Henseende er man desværre ikke uden Erfaringer — men alligevel! — Det har været Øboerne en stor Hjælp i deres Arbejde paa Kvægbrugets Udvikling, at de kun have haft ét Formaal, og at de have holdt sig til dette. Gid det ret maatte gaa op for mange, at det gjælder om at indføre »Grundforbedringer« i Kvægbruget og Kvægavlen, og at der maa være Plan i Arbejdet, det Arbejde, der ikke afsluttes til næste Aar for at give

Plads for et nyt, men fortsættes stadig saaledes, at det næste Aar bygger paa det foregaaende. Først da naa vi virkelig fremad, og ikke ved at springe fra det ene til det andet, byggede paa mange Ting og ingen Ting faa ført igjennem.

Vende vi os herefter til Kvægavlsforeningerne, da kan man nok sige, at »Begejstringen« for disse har tabt sig, For Jyllands Vedkommende er der paa visse Egne et Frafald i det sidste Aar, Antallet er reduceret. Dog er der ogsaa dannet en Del nye Foreninger. — I Virkeligheden tror jeg, at den rette Værdsættelse af denne Institutions Betydning er i god Væxt. — Aarsagerne til Opløsning af en Del Foreninger ere ikke saa vanskelige at finde, f. Ex. Uheld af forskjellig Art med de anskaffede Tyre, Uheld, der næppe altid ere uforskyldte, Indkjøb af for simple Tyre og derfor intet Udslag af Virksomheden, hvilket jo med andre Ord er et Udtryk for en mangelfuld Forstaaelse af, hvad Sammenslutning paa Kvægavlens Omraade, saaledes som denne har udformet sig gennem Kvægavlsforeningerne, har til Opgave. — Man kan ogsaa sige, at det er de økonomiske Vanskeligheder, der hæmme Kvægavlsforeningerne. I samme Grad som forskellige Uheld indtræffe, i samme Grad forringes Foreningens økonomiske Status, og det virker deprimerende paa Medlemmerne, ofte mere end det burde have Lov til. — Udgiften til Dyr lægeundersøgelse af Køerne trykker ikke saa faa Foreninger. — Man har i enkelte Andelsmejerier i Jylland for Mejeriets Regning ladet udføre Dyr lægeundersøgelse af samtlige Andelshaveres Besætninger. — Her fries Kvægavlsforeningen fra en Udgift, som paa Mejeriets Konto ikke volder nogen Vanskelighed, og vi faa ikke blot en Undersøgelse af de i Kvægavlsforeningen kaa-rede Køer men af samtlige Individuer i vedkommende Medlems Besætning. — Jeg tror, Undersøgelserne paa denne Maade vilde vinde i Betydning. — Det øgede Statstilskud ifølge Lov af 14. April 1893 har bidraget ikke lidt til at stive en Del Foreninger af, ligesom Statstilskuddet i sin

Helhed har støttet Udviklingen meget, om end det paa den anden Side næppe kan benægtes, at »Statens Penge« nu og da have bragt en Forening til at fremstaa, som vi hellere havde maattet undvære. — En Erfaring er det ogsaa, at hvor Kvægavlsforeningerne i en Egn ere som bankede op af Jorden i kort Tid ved en energisk og systematiseret Agitation, der har Uheldene været talrige, Modstandsevnen ringe, naar Talen var om at holde ud. — Men hvorom alting er, der er allerede udrettet et godt Stykke Arbejde for den danske Kvægavl indenfor Kvægavlsforeningens Rammer, et Arbejde, hvis Resultat siger: Bliv ved og bliv ikke træt!

Virksomheden indenfor Kvægavlsforeningerne er jo mangesidig. Der er først og fremmest denne: Anskaffelse af gode Handyr til Bedækning af de bedste Hundyr. Dette er den Opgave, over hvilken Foreningerne ere dannede, og det er i Almindelighed kun denne, man har prøvet at løfte. Man har ævnet at løfte den mange Steder, adskillige Steder ikke. Men der er flere Opgaver. Der er hele Opdrætningsspørgsmaalet. En forbedret Opdrætningsmethode maa nødvendigvis gaa Haand i Haand med Anskaffelsen af bedre Avlsdyr, ellers er Arbejdet til dels spildt. Brugen af Dyrene spiller en saa overordentlig Rolle. Det glemmes imidlertid ofte.

Saa er der hele Regnskabsspørgsmaalet. Det komme vi atter og atter tilbage til som det, vi maa stræbe hen til at faa løst. Ja, Regnskab med Afstamningen, over Fodringen og Produktionen. Kun herigjennem naa vi den Klarhed, den seer til Bunds i Tingene, som skal til, naar vi ville drive et virkelig rationelt Husdyrbrug, det vil her sige et, som betaler sig. Dette at antage, at saadan omtrent er det, det duer ikke, det er for dyrt. Men hele dette Spørgsmaal er vanskeligt! Vi vide det af Erfaring. Der skal arbejdes for at Forstaaelsen af Regnskabsføringens Nyttевirkning kan trænge ind og slaa igjennem. Og der kræves Hjælp, Vejledning og Opmuntring til at sætte Sagen i Gang. — Her vilde det være af

stor Betydning for hele Kvægavlsforeningssagens frodige Udvikling, om de forskellige større Fællesledelsers Konsulenter vare saaledes stillede, at de kunde ofre hele deres Tid i Kvægavlsforeningernes Tjeneste.

Foruden disse Opgaver er der endnu én, der trænger sig frem, nemlig Undersøgelsen af de enkelte Køers Mælk. Tages den op, vil den faa stor Betydning, dels i og for sig, dels i Henseende til hvad den fører med sig, naar den skal kunne tages op til Løsning. Det er aldeles sikkert, at Mælkemængden alene langt fra i alle Tilfælde er nogen paalidelig Maalestok for, om denne eller hin Ko giver et anstændigt Vederlag for sin Føde. Vi maa tillige kjende Mælkens Fedme for at Bedømmelsen kan blive rigtig. Evnen til at give fed eller mager Mælk er i overvejende Grad en individuel Evne, der er arvelig i større eller mindre Grad. Derfor spiller det en uhyre stor Rolle, at vi vide Besked med den enkelte Koes Mælkemængde og Mælkefedme, for at vi, i saa høj Grad som Forholdene tillade, ved Udvalget af Avlsdyr ogsaa kan tage denne meget vigtige Faktor i Betragtning og efterhaanden gennem et, paa reel Viden grundet, sagkyndigt Udvalg øge Fedtindholdet i Mælken hos vore Stammer og Besætninger.

Spørgsmaalet hører til de for Tiden brændende paa Kvægholdets Omraade. Til dets Belysning foreligger der allerede en Del Materiale, der alt peger hen paa Feltet som frugtbart for videre Opdyrkning. Det landøkonomiske Forsøgslaboratorium har som sine Hovedforsøg Undersøgelser i Gang over Mælken af de enkelte Køer paa 24 Gaarde rundt om i Landet, repræsenterende gennem deres Besætninger forskellige Kvægracer. Til sin Tid ville vi fra denne paalidelige Kilde erholde Oplysninger om, hvorledes og i hvilken Udstrækning Nedarvningsevnen med Hensyn til fed eller mager Mælk gjør sig gjældende. — En hel Del Materiale til Bedømmelse af Nedarvningsevnen haves allerede hos Branth, S. Elkjær, og hos A. la Cour, Næsgaard, og muligvis flere Steder. — For-

eningen af jydsk Landboforeninger har nedsat et Udvalg, der, sammen med Ejerne af S. Elkjær søger hurtigst muligt og paa bedste Maade at udnytte i Avlens Tjeneste de Resultater, Undersøgelsen af de enkelte Køers Mælk giver. Da man med Føje gaar ud fra, at Handyret ogsaa med Hensyn til Nedarvningsevnen paa dette Omraade gjør sin Indflydelse fuldt gjældende, saa er det jo ikke mindst Valget af Tyre, som vedkommende Udvalg har fæstet sin Opmærksomhed paa, og til et øget Tyrehold paa S. Elkjær yder Foreningen saaledes sin Bistand. — Fra Kvægavlsforeningen »Kildebrønd« paa Sjælland foreligger der offentlig smukke Regnskaber over en Række Køers Ydelser og Foder, hvilke Regnskaber og Mælkeundersøgelser slaaende vise Forskjellen paa de enkelte Dyr som »Smørkøer« og som »Betalere« i sin Helhed. Her er en Opgave for Kvægavlsforeningerne, idetmindste at faa undersøgt Mælken af alle de Køer, de sætte nogen Pris paa som Avlsdyr. Apparaterne til en overkommelig og praktisk Undersøgelse af Mælkens Fedme findes jo i Fjords Kontrolapparat og Dr. Gerbers Fedtbestemmelsesapparat. Og det er muligt, at denne ny Opgave, som interesserer Folk, vil bringe et forøget Liv i Foreningerne, hvortil mange nok kunde trænge.

Priserne paa Avlsdyr have holdt sig omtrent paa samme Niveau som i 1893. Det er Fynboerne, som indkassere de store Summer for Tyre, ikke mindst siden Randers-Udstillingen, og de fortjene dem ogsaa. Efter »Jydsk Husdyravl« er der for 11 røde fynske Tyre gennemsnitlig betalt ca. 700 Kr., med Vilkaarpenge (højeste Pris 1100 Kr., laveste Pris 400 Kr.); for 22 Tyre af jydsk Race gennemsnitlig 450 Kr. (højeste Pris 625 Kr., laveste 325 Kr.). Som Exempel paa hvad en god jydsk Udsætter-tyr kan give til Indløsning af en ny skal anføres, at en 6 Aar gammel Kvægavlsforeningstyr i Værum ved Randers solgtes til Slagtning for 610 Kr.

Ligesom i 1893 saaledes er der ogsaa i 1894 fra Fyn afsat en Del Avlsdyr til Rusland til jævnt gode Priser.

— Angelboerne have ifjor konkurreret med Fynboerne, men denne Konkurrence formenes dog ikke at skulle blive videre generende, da man i Østersøprovinserne synes at foretrække en kraftigere og større Ko, som den fynske, fremfor Anglerkoen.

Dyrskuerne, denne i vor Tid særlig interessevækkende og instruktive Institution paa Husdyravlens Omraade, blomstre. Her er stor Tilslutning baade af Dyr og Mennesker. Det er et stort Apparat, der aarlig sættes i Scene, krævende mange Penge, megen Tid og Kraft. De toneangivende Kræfter paa dette Omraade have en ikke ringe Magtfulde, men ogsaa et ikke ringe Ansvar. — Ikke mindst paa et Stævne som den 17de danske Landmandsforsamling i Randers ifjor. Om Landmandsforsamlingens Dyrskue samlede sig ganske naturlig Hovedinteressen, det var Hovedbegivenheden i Saisonen. Her mødte »Blomsten« af den danske Husdyravl frem, her var rig Lejlighed til Belæring og Sammenligning, særlig for alle, der mødte med gode Forudsætninger. Dyrskuet i Randers var det største, der endnu er afholdt her hjemme, og sikkert ogsaa det bedste. Det vidnede godt for det danske Husdyrbrug baade med Hensyn til dets Stade i Øjeblikket og med Hensyn til Fremskridt. — Hele Avlsforeningsinstitutionen gjorde sig stærkt og fortrinligt gjældende gennem de udstillede Dyr.

Hvad Malkekævget angaar, da var der næppe Mange, der vare i Tvivl om, hvilken af vore to hjemlige Racer, der vare naaede højest i Udvikling. Thi det var, ganske naturlig, det røde danske Kvæg, med det fynske i Spidsen. Jeg véd ikke, om det er for meget at sige, at de bedste fynske Samlinger kom meget nær Idealet af en rød dansk Malkeko paa ca. 1000 Pds. Vægt, velbygget, med stærkt udviklede Malkeorganer og fremtrædende Malkepræg! — Langt igjen var der ikke! — Ret mærkeligt var det at se, at mens de fynske Hundyr gik af med de højeste Præmier, saa kunde Tyrene af fynsk Afstamning og Type ikke rigtig vinde med. Naa, Kørerne ere jo ogsaa

det vigtigste! — Hvad det jydsk Malkekvæg angik, da var Fremgangen fra forrige Stævne ikke mindst her. — De bedste Samlinger, baade fra store og smaa Gaarde, vare fortrinlige Repræsentanter for jydsk Malkekvæg, der i Bygning og Præg ikke stod tilbage for de røde, uden dermed skal være sagt, at de vare hverandres Lige; der er nu én Gang Forskel paa en rød- og en jydsk Ko, selv om de begge ere lige højt udviklede og forædlede Dyr, og denne Forskjel i Præg og Habitus er Raceforskjellen, som hverken kan eller skal udvidskes. — Udstillingen af jydsk Malkekvæg i Randers viste atter, at vi i det jydsk Kvæg har en Race, der kan oparbejdes til fuldt at tilfredsstille Fordringerne til Malkeævne og Malkepræg, derom vidnede Spidserne, og den passer os bedre end nogen anden, men at der paa den anden Side er langt frem. — Der er endnu for Faa rigtig med i Arbejdet for Oparbejdelsen af kraftige, velbyggede, prægede Malkekøer. — Vi maa bort fra den Forudsætning, der ikke er andet end traditionel, at de kjødfulde Køer ere de, der svare bedst Regning i Længden, og at den udprægede Malkeko fører bort fra de kraftige, harmoniske Former. — Vore Udstillinger baade i Jylland og paa Øerne vidne jo netop, hvorledes, baade hos det røde danske Kvæg og det jydsk Kvæg, kraftig, harmonisk Legemsudvikling saa udmærket kan forenes med udtalt Malkeævne og dermed følgende Præg.

Vi have endnu for faa Brændpunkter for Avl af jydsk Malkekvæg, det hæmmer Fremgangen; men de komme nok, bare man ret vil de skulle komme; af sig selv, ved et eller andet Mirakel, komme de ikke, der skal Arbejde til, og det skal være bevidst Arbejde. — Naar der i Randers for Korthornskvæggets Vedkommende kunde fremstilles en saa smuk Repræsentation for denne Race, da er det et Vidnesbyrd om, hvilken Betydning en enkelt dygtig Opdrætters Arbejde i en Menneskealder kan faa. Uden det dygtige Opdrætterarbejde med Korthornskvæget, som Kammerraad Hansen paa Henneberg Ladegaard har udrettet, vilde der ikke have været nogen nævneværdig Ud-

stilling af Korthornskvæg paa Landmandsforsamlingens Dyrskue i Randers, Aar 1894. — Udstillingen af Svin var, i Forhold til den Rolle, Svineholdet spiller her i Landet, kun meget lille, og Kvaliteten ikke fremragende. Udstillingen af Faar var forholdsvis større, og for de kortuldede Faars Vedkommende var den en smuk og meget god Repræsentation, der for en stor Del er udgaaet fra Stammebesætningen af Oxfordshiredowns Faar hos Gd. David Lassen, Enggaarden ved Aalborg.

Der samler sig grumme megen Interesse om Stats-Dyrskuerne, og der kunde maaske i enkelte Distrikter tages lidt mere Hensyn til en let Adgang til Dyrskuestedet, end nu gjøres; ligesaa vilde en Afholdelse af Landbofor­enings-Dyrskuerne, hvor det kan passe, samtidig med Stats-Dyrskuet være heldig, og saadant bør formentlig tages under Overvejelse af de Styrende, særlig for Vest­jyllands Vedkommende.

Baade Fyns Stifts patriotiske Selskab og Maribo Amts økonomiske Selskab have foranstaltet en Konkurrence mellem fremragende Kvæghold, og ved Bedømmelserne af Besætningerne bliver denne Gang Mælkens Fedtindhold ogsaa en Faktor, idet der sker maanedlige Fedtbestemmelser i Mælken fra de enkelte Køer i de konkurrerende Besætninger. — Den Tid vil formentlig heller ikke være saa fjærn, da man paa Dyrskuerne under en eller anden Form ved Bedømmelsen maa tage Hensyn til Mælkens Fedme.

Aaret 1894 har paa Stambogsvæsenets Omraade bragt ikke uvæsentlige Ændringer. Man er enedes om i forskellige provinsielle Fællesforeninger, at der for Fremtiden skal udgives Racestambøger for Kvæg og Heste. Det røde danske Malkekvæg fra de forskellige Provinser vil saaledes blive samlet i én Stambog, ligesaa de svære Heste. — Dette er ubetinget et Fremskridt. — Ligesaa er man bleven enig om samme bestemte Form for Stam­bøgerne, og man har taget den jyske Stambogsførelse som Mønster. Stambøgerne blive, som hidtil, at udgive

af de forskjellige Provinsers samvirkende Landboforeninger saaledes, at Jyderne tage de svære Heste og det jydsk Kvæg, Øboerne det røde Kvæg og de lette Heste. Denne Samvirksomhed paa Stambogsføringens Omraade omfatter indtil videre kun, for Kvægets Vedkommende, Tyre.

Svineavl, særlig paa Øerne, er der en Del Utilfredshed med. Skjøndt man i det Hele og Store jo er inde paa Produktion af Svin for det engelske Marked, saa har sidste Aars forholdsvis gode Priser paa Hamburgersvin ikke gavnet selve Avlen af Slagterisvin. Vi ere for Tiden udelukkede fra at hente Avlsdyr fra England paa Grund af smitsom Sygdom derovre. Staa paa egne Ben i Race-spørgsmaalet kunne vi næppe endnu. Vi have for faa Racecentre for Avl af Yorkshiresvin. Stillingen er uægtelig noget kritisk. — I Erkjendelse af, at noget maatte der gøres, er der hos Bevillingsmyndighederne søgt og erholdt et Beløb af 1500 Kr. til Undersøgelser af Svineavlens Standpunkt her i Landet, navnlig med Hensyn til en eventuel Dannelse af Svineavlscentre herhjemme af den Slags, som tiltrænges. — Det vilde jo være i høj Grad ønskeligt, om vi paa dette Omraade kunde gjøre os uafhængige af Udlandet. De iværksatte Undersøgelser ville forhaabentlig kaste Lys over hele dette overordentlig vigtige Spørgsmaal. — Der er dog næppe Tvivl om, at hele Opdrætningen og Fedningen ogsaa spiller en i Forhold til Racespørgsmaal langt fra lille Rolle, naar Talen er om at producere gode Slagterisvin, og det turde være, at Erkjendelsen heraf næppe er saa stærksom gavnligt vilde være for Sagen. — Om Forsøget ifjor med Indførsel af Meissener Svin til Sjælland meddeles fra Egnen mellem Holbæk og Kallundborg, at det synes at være fuldstændig mislykket. — Iøvrigt er der, som de foregaaende Aar, spredt Tillægsdyr ud omkring i Landet fra vore gode Svinebesætninger, særlig fra Jylland, og adskillige af vore Andelslagterier gjøre ikke saa lidt i Retning af at vække Sansen for og Udbredelsen af gode Tillægsdyr, særlig af Orner.

Faareavlen spiller kun en i Almindelighed forholdsviis lille Rolle her i Landet. Ifølge den sidste Kreaturtælling er Faarenes Antal her i Landet under ét taget i Aarene 1888—93 dog stegen med 1.7 pCt., hvilken Tilvækst alene falder paa Jylland (4 pCt.), medens Antallet er aftaget paa Øerne med 4.6 pCt. — Enkelte dygtige Faareopdrættere og Faareholdere undtagne, gjøres der kun lidet for at fremme Faareavlen, hvad enten Talen er om Udvalg eller Pleje.

Sundhedstilstanden hos Husdyrene har i sin Helhed været god. For hærgende Smitsoter have vi heldigviis været forskaanede. Kastning og Kalvedødelighed har ikke været særlig slem i 1894, men Forholdene ere jo meget forskellige i de forskellige Egne. Hvad Tuberkulosen hos Kvæget angaar, da er man mereaarvaagen overfor den end tidligere, hvorfor man nu hyppigere anvender Dyr lægeundersøgelse af Besætningerne og er mere rask til at udskyde mistænkelige Individuer. — Siden ifjor er der talrige Beviser paa, at de 50,000 Kr. til Tuberkulinundersøgelser ville blive fuldt ud beslaglagte, hvad der i højeste Grad er glædeligt. — Foruden at der ydes frit Tuberkulin og Dyr lægehjælp til Indsprøjtning af Ungkvæget, giver Forsøgslaboratoriet ved Prof. Bang frit Tuberkulin ogsaa til de voxne Dyr hos saadanne Opdrættere, der ønske hele Besætningen undersøgt, saavidt Tuberkulinen kan præsteres. — Gjøre vi Brug af den store Hjælp, der her bydes os, og indføre vi en betryggende Afsondring af de syge og de sunde Dyr og koge Mælken til Kalvene, da skal det kjendes, at Tuberkulosen svinder Aar for Aar. — Hvilke Summer Tuberkulosen aarlig koster det danske Landbrug, ane maaske kun de færreste. Derfor til Kamp mod den! Og nu have vi gode Vaaben!

Fra Forsøgslaboratoriet er der i Aarets Løb afgivet Beretning om Fodringsforsøg med Malkekøer: Sammenligning mellem Korn og Hvedeklid (29de Beretning). Forstander A. Svendsen, Tune Landboskole, har udgivet et godt og smukt Værk »Kvægavl og Opdræt«, rigt udstyret med Billeder af fremragende Avlsdyr og Repræsentanter for de forskellige Kvægracer. Af Stambøger over Heste og Kvæg er der udkommen en hel Række.
